Какво значи „равенство“?

Новини | Общество | на 04.12.2023 03:00 | от Зорница Христова

Защо говорим за това?

Госпожа Павлова реже тортата за семейното тържество. Първо са парчетата за четирите ѝ деца. Тя ужасно много се старае те да са съвсем еднакви. Знае колко е важно равенството за децата ѝ.
Ако даде на един много, а на друг малко, ще се изпокарат!

Равенството е важно за хората. То е свързано с тяхното усещане за справедливост. По-късно госпожа Павлова казва на две от децата си да оправят стаята. "Не е честно", роптаят те. "Всички трябва да подреждат поравно!"

Много световни революции са започнали от усещането за неравенство, за несправедливост. Много често една група хора взема за себе си богатствата и благата и измисля причини друга група хора да няма право на тях. Тогава другата група решава да извоюва правата си - и това може да доведе до огромни, кървави конфликти. По време на прочутата Френска революция например хората се възмущавали, че кралят и благородниците живеят в разкош, докато обикновеният народ гладува.
Тогава се вдигнали на бунт с думите "Свобода, равенство, братство".

На всички е ясно, че е несправедливо да откажем равенство на определена група хора. Все едно в една държава хората с кадрави коси винаги да имат правото да минават първи, а тези с прави коси да са длъжни да стоят и да ги чакат. Или пък да има различни права за хората с определен цвят на кожата. Или различни права за мъжете и жените. И така нататък. Едни права за високите, други - за ниските. Едни - за хората с чипи носове. Други - за хората с прави. Това са ситуации, които са очевидно несправедливи и ощетената страна винаги се бунтува. И с право.

Равенството обаче не е толкова просто нещо.
Представи си следната ситуация:

Учителят по математика г-н Ставрев връща контролните. Мика има 5. И Мишо има 5. И Лили има 5. Всички имат 5! Но Мика няма отбелязани никакви грешки, а в контролното на Мишо половината задачи не са решени.

„Училището взе решение всички ученици да са равни - обяснява г-н Ставрев. - Затова вече ще ви пишем еднакви оценки. За да сте равни по успех. Сметнах колко грешки има общо за класа и намалих оценката на всички еднакво.“

Това звучи справедливо, но всъщност не е. Да видим какво става един месец след първото контролно с равни оценки. Отначало мързеливите ученици са били много доволни - така са получавали по-високи оценки, отколкото преди. Другите обаче са спрели да се стараят - какъв е смисълът, като ще ги оценят наравно с другите? В крайна сметка всички са почнали да получават двойки. Сега дори и мързеливите протестират - преди са имали поне три!

Не, това не е равенство. Защото е естествено различните усилия да водят до различен резултат. Всъщност учителят е създал неравенство между учениците - на едни е прибавил към оценката, а на други е отнел. И точно тази несправедливост ги е накарала да спрат да учат.

По-реално е равенството на възможностите. Например това значи всички да получат еднакви задачи, а не за едни деца да са трудни, а за любимеца на учителя - лесни. Когато целият клас решава една и съща задача, всички имат равен шанс да успеят.

Ясен се поти над домашното. Не я разбира тази задача и това си е! Става и отива при татко си. Татко му е програмист, математиката му е ясна, сега ще му помогне! Таткото обяснява бавно и подробно. Това е друго нещо!

Асен се поти над задачата. Не я разбира тази задача и това си е! На всичкото отгоре се е свил в единия край на кухненската маса, майка му реже лук в другия, бебето реве, сестрите му се карат, а баща му вика, докато гледа мача по телевизията. Няма смисъл да моли някого за помощ с математиката: това е задача за четвърти клас, а родителите му са ходили на училище само до трети. "Какво седиш! - смъмря го майка му. - Я стани ми помогни с бебето!"

Уж една и съща задача, а колко различни "подусловия"! И да искаме, невинаги можем да бъдем напълно равни. И все пак е важно да се стремим към това. В Европейския съюз равенството е издигнато в ранг на основна ценност. Това значи, от една страна, че никой няма право да те ощетява заради това, което си - заради това дали си момче и момиче, от коя народност си, какъв цвят на кожата имаш, какви са твоите вярвания и т.н. От друга страна, значи, че управляващите са длъжни да се стремят към равен старт за всички деца. Тоест най-неоправданите, като Асен в горния пример, също да имат възможност да учат и да подобрят живота си.

Според законите в Европейския съюз ти имаш право да бъдеш третиран като равен, независимо дали си момче или момиче (и като

пораснеш - мъж или жена). В някои страни по света не е така - законите разрешават на мъжете едно, на жените - друго. Ние обаче сме в ЕС и тук момичетата няма нужда да се страхуват, че ще имат по-малко права.

- Независимо от расата и етническия ти произход (това не е било винаги така - и е имало ужасно несправедливи закони). Тоест никой няма право да те дискриминира заради цвета на кожата ти. Много ясно - ти не си го избираш сам! И все пак в миналото е имало ужасни несправедливости и е голямо постижение, че днес законите са на страната на равенството.
- Независимо от коя религия си. Това също не е било винаги така - примерно в Османската империя е имало различни права за мюсюлмани и християни. В някои християнски страни пък е било обратно. Несправедливо, нали?
- Независимо от ориентацията. Това значи, че законът третира еднакво всички, независимо кого харесват.
- Независимо дали човек е здрав, или има някакво увреждане.
- Независимо от възрастта. Тук се има предвид, че дори като остарееш, не губиш гражданските си права. Иначе, естествено, има различни закони за двегодишните бебета и за възрастните - на бебетата например не е разрешено да шофират. Затова пък има специални закони, които да отстояват детските права.

И така нататък. Ти си човешко същество и имаш равни права пред закона. Освен това имаш равно право, когато пораснеш, да бъдеш нает на работа. А там ще имаш право на същите болнични (платени дни, когато си болен), на същите отпуски и т.н. като всички останали. Когато остарееш, ще имаш еднакво право на пенсия. Ще имаш равни права и като потребител - тоест никой не може да ти забранява да ползваш стоки и услуги, защото те са само за определена група хора. Примерно никой не може да ти забранява да ползваш басейн, защото той е само за хора от определен етнос. Представяш ли си да си в Италия и да ти кажат: "А, не, този басейн е само за италианци!". Не може. Това правило е въведено неслучайно. Представи си някъде да пише "забранено за българи". Бррр! Добре че в ЕС е забранено да има такива забрани.

Но да се върнем на по-приятния пример с госпожа Павлова и нейната торта. Всяко от децата ѝ получава еднакво парче. Наско изяжда своето на две хапки. Вера едва чопли своето. Борис обира само крема. А Люси си хапва половината и оставя другото за после.

Ето това е равенството - то дава равни възможности, но ти можеш да ги използваш по различен начин. И така е по-справедливо... и по-сладко, нали?

Въпросника към тази статия можеш да решиш онлайн на:
/book/3395-kakvo-znachi-ravenstvo

Сканирай този QR-код и влез директно във въпросника ->

©"Вижте" е издание на Фондация Гутенберг 3.0. Всички права са запазени